35 lat Straży Granicznej – historia, tradycja i współczesność

Tadeusz Gruchalla-Wensierski
26.10.2026

Konferencje poświęcone 35. rocznicy powołania Straży Granicznej odbyły się 8 października w Komendzie Morskiego Oddziału Straży Granicznej w Gdańsku i 22 października w siedzibie Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie. Oba wydarzenia były okazją do przypomnienia historii polskich formacji granicznych, ich tradycji oraz roli, jaką pełnią we współczesnej ochronie granic państwa.

- W tym roku obchodzimy 35. urodziny. To godny i dojrzały wiek. W tym czasie zdobywaliśmy doświadczenie, zmienialiśmy się wizualnie i organizacyjnie. Patrząc wstecz, można dostrzec zmiany jakie przechodziła nasza formacja również w Morskim Oddziale Staży Granicznej. Od zmiany terytorialnego zasięgu działania, poprzez dostosowanie wejścia Polski do strefy Schengen, budowę systemu ochrony morskiej granicy państwowej, tworzenie nowych Placówek Straży Granicznej, aż po wdrożenie do służby pełnomorskiej jednostki patrolowej gen. Józef Haller – podkreślił podczas gdańskiej konferencji kontradmirał SG Andrzej Prokopski Komendant Morskiego Oddziału Straży Granicznej.

W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele Instytutu Pamięci Narodowej z Gdańska i Szczecina, Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni, środowisk uniwersyteckich, Stowarzyszenia Weteranów Polskich Formacji Granicznych oraz przedstawiciele instytucji naukowych i edukacyjnych, funkcjonariusze i pracownicy Straży Granicznej oraz zaproszeni goście. Obecna była młodzież wraz z opiekunami z trzech gdańskich szkół średnich z którymi MOSG współpracuje na podstawie zawartych porozumień. Byli to uczniowie z Zespołu Szkół Morskich, Liceum Ogólnokształcącego Mundurowego Spartakus, IV Liceum Ogólnokształcącego, a w Szczecinie z VII LO im. Krzysztofa K. Baczyńskiego.

Szczególnym momentem gdańskiego wydarzenia było uroczyste przekazanie Morskiemu Oddziałowi Straży Granicznej zabytkowego ekrytuaru w formie kutra pościgowego, pochodzącego z biurka patrona Morskiego Oddziału SG. Pamiątkowy przedmiot, otrzymany przez Karola Bacza w 1936 roku z okazji objęcia funkcji kierownika Inspektoratu Granicznego SG w Gdyni, przekazał na ręce Komendanta MOSG kontradm. SG Andrzeja Prokopskiego Prezes Stowarzyszenia Weteranów Polskich Formacji Granicznych Waldemar Bocheński. Ekrytuar zostanie wyeksponowany w sali tradycji

naszego oddziału.

Podczas konferencji zarówno w Gdańsku, jak i w Szczecinie wygłoszono wykłady poświęcone m.in. tradycjom Korpusu Ochrony Pogranicza i Straży Granicznej II RP, wydarzeniom na polsko-gdańskiej granicy w 1939 roku, ochronie granicy morskiej od 1918 roku, przemianom Wojsk Ochrony Pogranicza oraz historii i zmianom organizacyjnym Morskiego Oddziału Straży Granicznej na przestrzeni 35 lat. Ponadto w Szczecinie była także mowa o działalności edukacyjnej IPN na rzecz kultywowania pamięci SG.

Uczestnicy wydarzenia mogli obejrzeć wystawę „Na granicy czuwa Straż. Straż Graniczna 1928–1939" autorstwa dr. ppłk. SG Artura Ochała Zastępcy Naczelnika Wydziału I Archiwum Straży Granicznej. Niespodzianką była również ekspozycja pamiątek związanych z Wojskami Ochrony Pogranicza, przygotowana przez Stowarzyszenie Weteranów Polskich Formacji Granicznych.

Konferencja była nie tylko spotkaniem poświęconym historii i tradycjom polskich formacji granicznych, ale również okazją do przybliżenia młodemu pokoleniu specyfiki służby w Straży Granicznej oraz współczesnych wyzwań związanych z ochroną granic Rzeczypospolitej Polskiej.

Konferencje zorganizował Morski Oddział Straży Granicznej przy wsparciu Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku i Szczecinie, Muzeum II Wojny Światowej, Stowarzyszenia Weteranów Polskich Formacji Granicznych, Gabinetu Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz Uniwersytetu Szczecińskiego.

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Gdańsku. Fot. Ł. Zwoliński

Konferencja w Szczecinie. Fot. MOSG

Konferencja w Szczecinie. Fot. MOSG

Konferencja w Szczecinie. Fot. MOSG

Konferencja w Szczecinie. Fot. MOSG